

Džek Gilbert

ODBIJANJE RAJA

DEPEŠA U ODBRANU

Svuda žalost. Svud pokolj. Ako bebe
ne gladuju na jednom mestu, gladuju
na drugom. Sa muvama u nozdrvama.
Ali mi uživamo u životu, jer to hoće bog.
U protivnom, prepodneva pred letnjim zorama
ne bi bila načinjena tako lepo. Bengalski tigar
ne bi bio oblikovan tako čudesno dobro. Siromašne
žene kod česme zajedno se smeju između
patnje koje su podnosile i grozote svoje budućnosti,
osmehuju se i kikoću dok je neko u selu
teško bolestan. Svaki dan ima
smeha u strašnim ulicama Kalkute,
i žene u kavezima Bombaja se smeju.
Ako poričemo sreću, ako se odupremo zadovoljstvu,
umanjujemo značaj uskraćenosti za njih.
Moramo se odvažiti na radost. Možemo ostati
bez užitka, ali ne bez radosti. Ne bez zadovoljstva. Moramo
biti dovoljno tvrdoglavi da prihvatimo sopstveno veselje u bezobzirnoj
peći ovog sveta. Načiniti nepravdu jedinom
merom naše pažnje znači hvaliti đavola.
Ako nas božija lokomotiva obori,
treba da budemo zahvalni što je kraj posedovao snagu.
Moramo priznati da će, uprkos svemu, biti muzike.
Ponovo stojimo na pramcu malog plovila
ukotvljenog kasno noću u maloj luci
sa pogledom ka usnulom ostrvu: dòk
čine tri kafea pod zasunima i gola svetiljka što gori.

Čuti slabašni zvuk vesala dok čamac
isplovljava i potom se vraća zaista
vredi svih godina tuge koje će uslediti.

NI SA ČIM NA SEBI OSIM NAKITA

“I”, reče ona, “ne smeš to više nazivati
ekstazom. To je vrsta usamljenosti.”

Žena je lutala okolo skupljajući
svoje cipele i svilu. “Rekla si da me voliš”,
rekao je muškarac. “Lažemo”, rekla je ona,
češljajući svoju čudesnu kosu, ni sa čim
na sebi osim nakita. “Trudimo se da verujemo.”

“Bila si bespomoćna od radosti”, rekao je,
“stenjala si i jecala.” “U snu”, reče ona,
“zavaravamo se da dotičemo.

Srce laže samo sebe, jer mora.”

ZA LJUBAZNOST JE POŠALJI NA ZEMLJU¹

Vrata behu među izbeljenim, osam stopa visokim zidovima

uske sporedne ulice kakve su česte na grčkom ostrvlju.

Lepo osvetljenje i hlad u bistrom vazduhu.

Veliki gvozdeni okov spolja je nešto

držao zaključano. Nekih dana su se, od lupanja unutra,

tresla teška drvena vrata. Čulo se vrištanje.

Ljudi su govorili: Luda starica.

Povrediće decu ukoliko je puste.

Štipaće ih ili plašiti, govorili su.

Ponekad bi sve bilo mirno i ja bih zastajkivao dok

ne začujem cviljenje – znak da zna da sam tu.

Jednog kasnog popodneva, kad sam išao po zejtin,

vrata behu razvaljena. Ona se nalazila na naspramnom

placu u korovu kod zida, povrnute suknje, i pišala. Kao

krava. Snalazeći se, spokojna, u krajnjoj svetlosti dana.

¹ Originalni naslov sadrži frazu kojom se aludira na podelu robova u Americi pre Građanskog rata. Jedni su radili na zemlji (“in the fields”), a drugi obavljali lakše poslove pri domaćinstvu robovlasnika (“in the house”). (Prim. prev.)

KOJU PESMU DA ZAPEVAMO

Masivni kran ponad nas dođe
kada mu mahnemo, spusti
teške kandže i pokorno, koliko mu to moć
dozvoljava, čeka da zakačimo čelične poluge
od tri četvrtine inča. Odnese
glomaznu stvarnost kad opet mahnemo.
Koje ime za to posedujemo?
Koja pesma za glas toga postoji?
Šta je drugo lice Jahvea?
Boga koji je po svom obličju napravio
puža golaća i tvora, crva i ajkulu.
Šta je himna za to? Je li to
pesma onog "ipak",
ili pak imperije našeg srca?
Jezik nosimo kao sopstveni um, ali
jesmo li mi onaj mrtvi kit koji godinama
veličanstveno tone ne bi li
dospeo do našeg izvorišta?

POSEDOVATI POSEDOVANJE

Za Danu

Vezujem čvorove na struni mog života,
kako bih se setio. Nisu to slike
onog što beše. Ne opisi sumraka među
stablina maslina, i onog mirisa.
Hod natrag predstavljao je dolazak.
Za to, postoje tri čvora i razmak, i još dva,
jedan blizu drugog. Ne oponašaju
unutrašnjost njenog tela, niti njena čista
usta. Ne mogu ih opisati,
ali mogu sprečiti netačno sećanje.
Čvorovi prizivaju. Čvorovi su
markacije koje obeležavaju stazu
nazad ka onome što posedujemo i
nesavršeno zaboravljamo. Nazad
ka zvonjavi zvona u daljini, i tamnjenju slatkog leta.
Sve osim delića toga muti se i otiče,
ali taj je delić glavnina, čak i
oštećen. Još dva čvora,
a potom tek prava struna.

RECI DA ME VOLIŠ

Jesu li anđeli njene postelje isti oni
anđeli koji mi se, samome, približavaju u mojoj?
Je li zeleno drveće u njenom prozoru iste
one boje koju očavam na zrelih šljivama?
Ako ona uvek vidi unatraške i
naopako, ne znajući to, kakve
mi izglede imamo? Progoni me
osećanje da ona izriče topeće
gospodare smrti, lavine,
reke i trenutke prolaska.
I ja odgovaram, "Da, da.
Puding i cipele."

KABINET KURIOZITETA

Nastanjeni smo u mašineriji
sa sjaktavim nanosom po čitavoj aparaturi.
Postojimo s vetrom koji unutra huji,
i potresima našeg meseca. Među
cevima, unutar bazilike od kostiju. Meso
suseduje životu, ali nije on.
Telu ne ide memorisanje, čuvanje.
Tek duh zadržava naše bogatstvo.
Sumrak u Italiji kad je trajekt prošao Belađo
i, u zatišju, skrenuo preko jezera Komo ka mestu
gde ćemo se iskrcati i poći uz travnatu planinu.
Telo čuva tako malo od tog života,
posle jedanaest godina sa njom,
a usta ni toliko. Ali,
srce je drukčije. Ono nikad ne zaboravlja
borove sa Mesecom koji svaku noć izađe
ponad njih. Opet i opet,
spuštali smo slatke duhove u papirne lađice
i slali ih nazad, u smrt. U tamu su
prelazili sporo, nestajući dok su naša
srca čavrljala i sladila se, povređivala se i žudela.

HALOUIN

Bilo je stotinu neobuzdanih ljudi u Alenovoj
trospratnoj kući. On je sedeo za malim
stolom u kuhinji i mirno jeo nešto.

Sam, ako se izuzme mlađi brat Orlovskog,
koji je spavao sa licem uza zid.

Alen sa crvenom kapicom, u ovlaš vezanom bade-mantilu
preko golotinje. Kosa do ramena,
masna brada do grudi.

Svi su bili bar petnaest godina mlađi od njega.² On –
upropašten, kao i ostatak tog klana. Njegov
izuzetni talenat upropašten. Prefinjen um
sve prostiji i prostiji. Budistički napevi, sve
siromašnije pesme. Nema nijansi na dečjim
slikama. Čehov je rekao da ne želi da publika
plače, nego da vidi. Alen mi je
pokazao staračku ćelu. Vid ljubavi.

Arhitekti su dve hiljade godina tražili način
da kupolu postave na četvorougaonu bazu.³

² Stih u originalu (“No one was fifteen years of him”) mogao bi se prevesti i kao: “Bio je petnaest godina ispred svih drugih”. (Prim. prev.)

³ Pridev iz poslednjeg stiha (u originalu, “square”) žargonski je izraz za staromodnost i konzervativnost. Motiv postavljanja kupole na četvorougaonu bazu (u kontekstu pretvaranja Aje Sofije u džamiju) javlja se i u pesmi “Ovidije u suzama” (“Ovid in Tears”, *Collected Poems*). (Prim. prev.)

ELEGIJA ZA BOBA (DŽIN MEKLIN)

Samo još ti i ja stojimo u snegu pitsburške
Avenije Hajlend, čekajući falične gvozdene tramvaje
koji se nisu pojavili. Samo ti znaš da su
ogromne oluje ponad reka Alegejni i Manongahila posedovale
meru koju sam hteo. Niko osim tebe ne pamti srednju školu
Pibodi. Delio si moju mladost u Parizu, i brda iznad Koma.
I posle, u Sijetlu, ariju iz *Don Đovanija*, opet i opet,
svirao si ti, puneći muzikom šume Pjudžet Saunda.
Ti u prednjoj sobi, ja gore, s tvojom
odbačenom ženom u postelji. Zvuk
tvoje usamljenosti lije po našim srećnim telima.
Bio si s trećom ženom kada sam se našao u Peruđi šest
meseci kasnije, ali si bio zaljubljen u drugu.
Sneg je padao i kada smo, u Minhenu, tragali za njom.
Pokušavao si da rešiš kada da se ubiješ. Sve to
nas najzad dovodi u San Francisko. U veliku
belu kuću koja propada. Tamo se odozdo
nije čuo Mocart. Nije više bilo "aleluja" u tebi.
Nećeš više plesati valcer pod lusterima pariskih salona, pijan
od šampanjca dok devojka iz Grčke, kao i svi drugi,
stoji uz zid obložen ogledalima. Pogledi
muškaraca besni, oči žena nerazgovetne.
Niko drugi ne govori jezik tih godina. Niko te
ne pamti kao Barona. Tramvaji su
završili svoj poslednji krug, i ja pešačim kući. S mišlju
da ljubav ne opovrgava njen završetak.

REZIME

Uskrs na planini. Okačena koza, pečena
s limunom, biberom i timijanom. Amerikanac
odseca poslednji komad mesa, iz kičme vadi
preostale pregršti. Mast do lakata.
Lice mu umazano, srce mu cveta. Zadovoljni,
seljaci sa čuđenjem posmatraju njegov polet.
Kad zahladj, on se spusti niz staze. Iz te praznične
energije u tišinu svog pravog života, u kome će se
prati hladnom vodom uz svetlost petroleja,
srećan i samotan. Budućnost inč po inč i
kamen po kamen, uz zeleno žito i zrelo
žito docnije. Uz kulu boje bosioka i gugutke,
tè bele golubove što prave zaokret na blistavom nebu.
Unaokolo se gomilaju dusi njegovog drugog sveta,
okružuju ga njim samim. Jedan po jedan paradajz,
riba iz konzerve u svakodnevnom paprikašu.
On sedi napolju, na ogradi svog vinograda
dok se noć izdiže iz isušene zemlje i more
tamni u daljini. Istrajne zvezde i on
poju u tihosti. Meso duha i duša
ploti. Jasnoća koja toliko šteti.